

OP DE BRES VOOR ZWOLLE

De strijd van de Vrienden van de Stadskern

HmdH09122016

Aan de Raad der gemeente Zwolle
Aan het College van B&W van Zwolle

Zwolle, 12 december 2016

Geachte gemeenteraad, geacht college,

De door de gemeente georganiseerde inloopbijeenkomst op 6 december j.l. met als onderwerp "vlekkenplan Muzerie" geeft mij aanleiding tot bijgevoegde schriftelijke reactie.

Ik hoop dat U van de inhoud kennis wilt nemen.

Kopie van deze notitie is gegaan naar de stadsredactie Zwolle van "de Stentor".

Hoogachtend,

G. Oostingh
Walstraat 15
8011 NR Zwolle

Huis met de Hoofden: 5-sterren rijksmonument van nationaal belang!

MUZERIE-PANDEN

Natuurlijk was op de inloopbijeenkomst van 6 december j.l. ook de Bewonersvereniging Binnenstad Zwolle vóór betere bewoning van het complex. En natuurlijk is het plan voor 35 units beter dan het waan-idee van 65 (!) kamers in de verhuur. Het dagelijks bestuur van de gemeente tast nu af wat de Zwollenaren van het vlekkenplan 2.0 vinden. Verkoop aan een geïnteresseerde projectontwikkelaar heeft nog niet plaatsgevonden. Als bezoeker van de inloop sprak ik met verontruste buurtbewoners die zich afvroegen wat ze juridisch moesten ondernemen om het plan meer aanvaardbaar te maken.

Rijksmonumentale waarden

Essentie is of dit vlekkenplan (met nu “appartementen”) recht doet aan de rijksmonumentale waarden (van panden en omgeving) in dit oudste deel van de stad. Het Muzerie-complex bestaat aan de Bloemendalstraat uit vier (rijks)monumentale eeuwenoude stadswoningen van belangrijke Overijsselse families en aan de Goudsteeg uit twee dergelijke panden (Huis met de Hoofden en het oude stedelijk gymnasium), totaal 6 monumentale huizen. Vanaf de opening in 1870 van de stedelijke muziekschool in één van de panden zijn steeds naastgelegen woonhuizen bijgetrokken.

Horizontale opsplitsing van het complex

Het nu voorliggende vlekkenplan gaat uit van een horizontale opsplitsing: drie leefniveaus met respectievelijk 12, 13 en 10 nu “appartementen” genoemde units. Totaal 35 dus. Het kleinste “appartement” is 5 bij 5 dus 25m² (huurprijs Euro 750,-): een woon/slaapruimte waar dan nog een portaal, een sanitaire cluster en een keukenblok bij in moeten. Studio’s of units is een betere aanduiding voor deze ruimten.

Liefst 21 van de 35 units (ongeveer tweederde dus) zijn kleiner dan 50 m². Sprake is nu van meer of minder “veredelde” kamerbewoning door inbouw van 35 sanitaire units (douche/toilet enz.), 35 portalen, 35 keukenblokken met toebehoren, enz. in de monumentale kamers met lambriseringen, schouwen, binnenluiken en paneeldeuren. (Hoe? “Daar moeten we nog op studeren, het is alleen nog maar een vlekkenplan”). Doorbraken dus voor riolering, gas, licht, water, enz. door stucplafonds en 16^e eeuwse eiken vloeren, grote geluidsoverlast van boven- en onderburen, groot brandgevaar vanwege de houten vloeren en eeuwenoude houten kappen (horizontale verbindingen door het hele complex), geen bergingen (waar laat ik kinderkar en racefiets?), 90 fietsenklemmen in plaats van groen op de beide binnenplaatsen en het voorpleintje van het HmdH als parkeerterrein voor auto’s. Kortom: een brandgevaarlijke mierenhoop met veel verhuizingen vanwege woongenot versus kostprijs. Let wel: ook in het aanpalende vroegere computercentrum van de gemeente aan de Goudsteeg is recent al een tiental kamer-units ingebouwd!

Afstoten van gemeente-eigendommen

Hoe is de nog jonge projectontwikkelaar Tippe uit Staphorst aan een optie op de Muzeriepanden gekomen? De VVD-wethouder “gemeentelijk vastgoed” (de laatste jaren nog al eens in het nieuws) heeft 11 gemeentelijke panden en complexen als cluster te koop gezet waardoor koop alleen voor (grote) projectontwikkelaars haalbaar werd. Waarom niet als gebruikelijk elk van de 11 objecten apart bij inschrijving of via een Zwolse makelaar aan de man gebracht? De zeer belangrijke rijksmonumenten van de Muzerie werden gezamenlijk met boerderijtjes, kantoren, enz. als pakket te koop gezet, alsof het een zak aardappelen betrof! “Doe er ook nog maar wat eigenheimers bij”! De heer Tippe (die nu een optie heeft) verklaarde in de pers zijn “bijvangst” van 10 andere objecten nog nauwelijks gezien te hebben! Hoe belabberd kun je als stadsbestuur omgaan met ons gemeenschappelijk bezit? In de jaren '70 (toen het stadsbestuur de deels platgewalste binnenstad herbouwde) is alleen al aan de restauratie van het Muzerie-complex enkele miljoenen belastinggeld besteed.

Verticale opsplitsing

Kernvraag is nu: wonen of uitwonen (of erger uitbranden)? Wil uitwonen niet gebeuren dan moet domweg de weg terug gevolgd worden: de ooit verbonden panden dus loskoppelen en weer als aparte huizen bezien, gebruikmaken dus van de dubbele scheidingsmuren tussen de oude huizen, van de oude trappenhuisen in de diverse panden, enz. een **verticale** opdeling dus. Dat leidt dan tot 8 à 10 flinke woningen/herenhuisen.

Daardoor geen geluidshinder meer, aanzienlijk grotere brandveiligheid, aanzienlijk minder parkeerdruk, aanzienlijk minder verhuizingen omdat het geen doorgangspakhuis meer is, meer gezinnen met kinderen, groter omgevingsveiligheid, aansluiting bij de andere woonhuizen in de Bloemendalstraat, sociale cohesie in het woonbuurtje Bloemendalstraat, Praubstraat, Koestraat, Krommejak, de Muzerie dus als missing link tussen veel rijksmonumentale woonhuizen. Daarnaast door herstel van de oorspronkelijke functie behoud van vele monumentale interieuronderdelen die in zo'n opzet geen sta in de weg maar een verrijking betekenen. Geen auto-parkeerterrein op het voorpleintje van het HmdH, geen fietsprobleem, enz.

Samengevat

Ons cultuurbezit niet gebruiken om er **geld uit te halen** door een projectontwikkelaar maar verkopen als woningen aan zorgzame eigenaren die dit gemeenschapsbezit koesteren en onderhouden door er **geld in te stoppen**. Daardoor ook niet na 25 jaar weer een forse restauratiesubsidie uit de algemene middelen om een uitgewoonde brandgevaarlijke bende te herstellen. De zuidelijke binnenstad kan met gezinsbewoning in de Muzeriepanden verder uitgroeien tot een toeristisch gebeuren van formaat, een Zwols Bergkwartier (en laat U daar maar eens informeren over de marktprijzen van dit soort gezinswoningen!).

Zo men wil is het bij verticale splitsing ook mogelijk de beide panden aan de Goudsteeg (voorlopig) niet af te stoten. Het Huis met de Hoofden is van nationaal belang. Het is een schandaal wanneer dit opgedeeld en ingevuld zou worden met keukens, badcellen enz. Het naastliggende oude gymnasium bezit op de begane grond een aardig toneelzaaltje en heeft inmiddels dus toch al weer een culturele functie. Het is met zijn zandstenen zijgoot nog flink ouder in de kern dan het Huis met de Hoofden.

Huis met de Hoofden

Het Huis met de Hoofden is èn architectonisch èn historisch een 5-sterren

rijksmonument van nationaal belang. Het is zo belangrijk dat het eigenlijk in handen zou moeten zijn van een beschermende nationale instantie als de Vereniging Hendrik de Keyser, zoals in Zwolle de Hof van Ittersum en het Karel V-huis dat nu ook al zijn. Er zijn gemeenten die een dergelijk pand voor een symbolische prijs overdoen aan deze nationale instelling.

Architectonisch spreekt de Rijksdienst Cultureel Erfgoed over een adellijke stadswoning (gebouwd op de overgang van middeleeuwen naar renaissance), gelijkend op de Friese stinsen. Gewelfde kelders op natuurstenen zuilen, 18^e eeuwse schouwen, laatmiddeleeuwse plafonds van moer- en kinderbalken, enz. Het weggeven door de gemeente aan de vorige pandeigenaar van de vijf oorspronkelijke gesneden balkdragers was een onvergeeflijke nog altijd ongestrafte politieke misdaad. Uitzonderlijk zeldzaam en daardoor van nationaal kunsthistorisch belang zijn deze hoofden ook nog eens een vermogen waard.

Historisch is het een topmonument als voormalige woning van Joan Derck van der Capellen tot de Poll, de laat-18^e eeuwse voorman van de patriotten, de grote democratische beweging die (terwijl in Frankrijk de koppen rolden) in onze republiek probeerde de macht van de Oranje-stadhouders te breken. Een veel belangrijker Zwollenaar daarom dan de door de VVD altijd bejubelde Thorbecke, die in 1848 alleen nog maar “de puntjes op de i” hoefde te zetten. In een normale middelgrote provinciehoofdstad (waar lokale cultuur méér is dan carnaval, festival en voetbal) zou in het Huis met de Hoofden allang een patriottenmuseum gevestigd zijn.

Vanuit dit pand zijn belangrijke democratische activiteiten ondernomen welke mede bepalend zijn voor het democratisch gehalte van de huidige Nederlandse samenleving. Ook de afschaffing van de drostendiensten in Overijssel en de erkenning van de Verenigde Staten als zelfstandige staat zijn vanuit dit huis gestimuleerd c.q. bewerkstelligd. Het bronzen borstbeeld van Van der Capellen mocht van een later stadsbestuur echter niet eens op het voorpleintje staan en moest uitwijken naar een nietszeggende plek op het Bethlehemkerkplein.

Monumentenzorg? Of: de monumenten zullen ons een zorg zijn?

Recent bleek ineens op de gemeentebegroting weer 20 miljoen ruimte te zijn (aldus de wethouder van zowel financiën als monumentenzorg). Deze wethouder is lid van een politieke partij die het woord “democraten” al 50 jaar in zijn naam draagt. Na jaren van stilstand in de restauratie-sector hier dus een unieke kans om door verzelfstandiging van o.a. het Huis met de Hoofden historisch-democratisch eindelijk weer eens iets te doen op het gebied van monumentenzorg.

Het College heeft aangegeven met de nieuwe financiële ruimte in elk geval geen bezuinigingen ongedaan te willen maken. Er is nu echter wel de mogelijkheid de consequenties van de bezuinigingen op een kwalitatief verantwoorde wijze aan te pakken.

Plan-aanpassing dus om verder te geraken tot een door Zwollenaren èn bezoekers gewenste authentieke gezellige oude binnenstad die op terrein van Hanze, Moderne Devotie èn staatkundige ontwikkeling van ons land veel betekend heeft.

Terwijl langzamerhand de auto's van de grote stadsplassen verdwijnen (Broerenkerkplein, Bethlehemkerkplein, Grote Kerkplein, Nieuwe Markt) gaan we het voorpleintje van het historische Huis met de Hoofden in vlekkenplan 2.0 nu ombouwen tot auto-parkeerterrein. Nooit gehoord dus van het “inrichtingsplan omgeving stadhuis”?

Afsluitend

De gemeente Zwolle zou de bovengeschetste verticale oorspronkelijke opsplitsing minimaal in beeld moeten laten brengen (vlekkenplan 3.0). De gemeente heeft de panden aan elkaar gekoppeld, de gemeente heeft de Muzerie (waaronder de 140 jaar oude Stedelijke Muziekschool) wegbezuinigd en de gemeente is verantwoordelijk voor een goed beheer van onze gezamenlijke monumentale eigendommen en heeft daarin zelfs een voorbeeldfunctie.

Let wel: het Muzeriecomplex is ons aller bezit, geen persoon of ontwikkelaar hoeft tekort te komen bij aanpassing van de gedachten of voornemens. Sprake is slechts van een meer acceptabele aanpak en meer **kwaliteit van bestuur**. Dan hebben we de in de kern 5 eeuwen oude woonhuizen letterlijk ook over 100 of 200 jaar nog in beeld.

Het is altijd heel gemakkelijk voor de overheid om burgers met de monumentenwet in de hand op details tot de orde te roepen. Dat is op zich prima, maar juist bij het eigen gemeentelijk handelen op dit dossier wordt dan extra kwaliteit gevraagd en is extra voorzichtigheid geboden.

Zwolle, 12 december 2016

Gert Oostingh

[Co-auteur en beeldredacteur "Op de bres voor Zwolle". Dit boek uit 1992 behandelt [in 240 pagina's met meer dan 500 (!) afbeeldingen] het binnenstadsbeleid in Zwolle tussen 1955 en 1990].